

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 79g/2020

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 401 alin. (1) pct. 6) din Codul de procedură penală
(*persoanele care pot declara apel*)

CHIȘINĂU

30 iulie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Eugenia Mîța, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 26 mai 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 30 iulie 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 401 alin. (1) pct. 6) din Codul de procedură penală, ridicată de dnii avocați Viorel Berliba și Ivan Ungureanu, în interesele dlui Vasile Pșederschi, în dosarul nr. 1ra-83/2020, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea Supremă de Justiție (format din doamnele Nadejda Toma și Elena Cobzac și domniile Vladimir Timofti, Anatolie Țurcan și Victor Boico), în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 19 octombrie 2018, a fost pornită cauza penală nr. 2018978321 în privința dlui Viorel Golenco, învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 326 alin. (1) [*traficul de influență*] din Codul penal.

4. Pe 19 octombrie 2018, această cauză a fost conexată la cauza penală nr. 2018978289, intentată în privința dlui Vasile Pșederschi.

5. Pe 1 noiembrie 2018, prin ordonanța procurorului, cauza penală în privința dlui Viorel Golenco, învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 326 alin. (1) [*traficul de influență*] din Codul penal, a fost disjunsă din cauza penală nr. 2018978289.

6. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 17 decembrie 2018, dl Viorel Golenco a fost condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 326 alin. (1) [*traficul de influență*] din Codul penal și în baza articolului 364¹ [*judecata pe baza probelor*

administrare în faza de urmărire penală] din Codul de procedură penală, i-a fost stabilită o pedeapsă de 2000 de unități convenționale, adică 100000 de lei.

7. Pe 17 decembrie 2018, dnii avocați Viorel Berliba și Ivan Ungureanu, care reprezintă interesele dlui Vasile Pșederschi, au depus un apel împotriva sentinței primei instanțe, solicitând casarea acesteia pentru că ar afecta interesele legitime ale dlui Vasile Pșederschi. Ei au invocat, între altele, că în sentința pronunțată în privința dlui Viorel Golenco există constatări că infracțiunea imputată ar fi fost comisă împreună cu dl Vasile Pșederchi, încălcându-se astfel principiul prezumției nevinovăției. Totodată, aceștia au solicitat instanței de apel constatarea încălcării drepturilor fundamentale ale dlui Vasile Pșederschi garantate de articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

8. Pe 2 mai 2019, prin decizia Curții de Apel Chișinău a fost admis parțial apelul dlor avocați Viorel Berliba și Ivan Ungureanu, casată sentința primei instanțe și a fost pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță. Instanța de apel a menționat că sentința nu trebuie să conțină formulări care demonstrează sau care pun la îndoială vinovăția altor persoane la comiterea infracțiunii. De asemenea, Curtea de Apel Chișinău a precizat că, dacă cauza de învinuire a mai multor persoane a fost disjunsă într-o procedură separată, în sentință se indică despre comiterea infracțiunii de către inculpat împreună cu alte persoane, fără precizarea numelui lor. În aceste condiții, instanța de apel a exclus numele dlui Vasile Pșederschi la redarea circumstanțelor de fapt. Totodată, dl Viorel Golenco a fost condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 326 alin. (1) din Codul penal și i-a fost aplicată pedeapsa amenzii în mărime de 2000 de unități convenționale, adică 100000 de lei.

9. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, dnii avocați Viorel Berliba și Ivan Ungureanu au contestat-o cu recurs. Ei au solicitat casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cazului la rejudicare, precum și constatarea încălcării drepturilor fundamentale ale dlui Vasile Pșederschi garantate de articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

10. Pe 15 mai 2020, dnii avocați Viorel Berliba și Ivan Ungureanu au ridicat, în interesele dlui Vasile Pșederschi, excepția de neconstituționalitate a articolului 421 din Codul din procedură penală în partea care se referă la articolul 401 alin. (1) pct. 6) din același Cod.

11. Printr-o încheiere din 17 mai 2020, Curtea Supremă de Justiție a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate în partea articolului 401 alin. (1) pct. 6) din Codul de procedură penală și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

12. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

[...]”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 119
Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

13. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 401
Persoanele care pot declara apel

„(1) Pot declara apel:

- 1) procurorul, în ce privește latura penală și latura civilă;
 - 2) inculpatul, în ce privește latura penală și latura civilă. Sentințele de achitare sau de încetare a procesului penal pot fi atacate și în ce privește temeiurile achitării sau încetării procesului penal;
 - 3) partea vătămată, în ce privește latura penală;
 - 4) partea civilă și partea civilmente responsabilă, în ce privește latura civilă;
 - 5) martorul, expertul, interpretul, traducătorul și apărătorul, în ce privește cheltuielile judiciare cuvenite acestora;
 - 6) **orice persoană ale cărei interese legitime au fost prejudiciate printr-o măsură sau printr-un act al instanței.**
- [...].”

Articolul 421
Persoanele care pot declara recurs

„Pot declara recurs procurorul și persoanele indicate în art. 401.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

14. Autorii excepției de neconstituționalitate susțin că textul „orice persoană ale cărei interese legitime au fost prejudiciate printr-o măsură sau printr-un act al instanței” din articolul 401 alin. (1) pct. 6) din Codul de procedură penală este imprevizibil.

15. De asemenea, autorii sesizării consideră că textul „orice persoană ale cărei interese legitime au fost prejudiciate printr-o măsură sau printr-un act al instanței” din articolul 401 alin. (1) pct. 6) din Codul de procedură penală le oferă instanțelor de judecată o marjă discreționară excesivă și, prin urmare, limitează în mod nejustificat și disproporționat dreptul de acces liber la justiție, garantat de articolul 20 din Constituție.

16. Potrivit autorilor excepției, norma contestată este contrară articolelor 20, 23 alin. (2), 54 și 119 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de reprezentanții unei persoane care, deși nu este parte în proces, consideră că interesele sale legitime au fost prejudiciate prin sentința primei instanțe și, respectiv, prin decizia instanței de apel (a se vedea *supra* §§ 6-9). În aceste condiții, Curtea admite că excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

20. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 401 alin. (1) pct. 6) din Codul de procedură penală. Prevederile contestate stabilesc că poate declara apel orice persoană ale cărei interese legitime au fost prejudiciate printr-o măsură sau printr-un act al instanței.

21. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

22. Una din condițiile prevăzute pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv).

23. Sub acest aspect, Curtea reține că articolul 401 din Codul de procedură penală stabilește cercul de persoane care pot exercita calea de atac a apelului. Totodată, conform articolului 421 din Codul de procedură penală, pot declara recurs procurorul și persoanele indicate în articolul 401 din același Cod.

24. Curtea reține că atunci când au declarat apel și, mai apoi, recurs, autorii sesizării s-au bazat pe prevederile contestate.

25. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate pot fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. Instanțelor ierarhic superioare le revine sarcina de a aprecia dacă persoanei i s-a prejudiciat un drept legitim printr-o măsură sau printr-un act judecătoresc.

26. Curtea observă că, sub aparența unor critici de neconstituționalitate, autorii sesizării îi solicită, de fapt, Curții să ofere o interpretare a textului „orice persoană ale cărei interese legitime au fost prejudiciate printr-o măsură sau printr-un act al instanței” din articolul 401 alin. (1) pct. 6) din Codul de procedură penală.

27. Curtea reiterează că interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale în situații concrete excede sferei controlului de constituționalitate și

reprezintă o competență a instanțelor judecătorești (a se vedea DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, § 19; DCC nr. 6 din 23 ianuarie 2020, § 29; DCC nr. 32 din 19 martie 2020, § 28). În același sens, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că rolul decizional conferit instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (a se vedea *Rohlena v. Cehia*, [MC], 27 ianuarie 2015, § 50 și § 51).

28. În prezenta cauză, această constatare scutește Curtea să verifice dacă prevederile contestate aduc vreo ingerință în drepturile garantate de articolele 20 [*accesul liber la justiție*] și 119 [*folosirea căilor de atac*] coroborate cu articolele 23 alin. (2) [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

29. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 401 alin. (1) pct. 6) din Codul de procedură penală, ridicată de dnii avocați Viorel Berliba și Ivan Ungureanu, în interesele dlui Vasile Pșederschi, în dosarul nr. 1ra-83/2020, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 30 iulie 2020

DCC nr. 92

Dosarul nr. 79g/2020